

6. Чабаненко М. Запорізькі інтернет-ЗМІ в контексті розвитку онлайн-журналістики. *Соціальні комунікації сучасного світу*. 2009. С. 156–158.
7. Jenkins H. *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. NYU Press, 2008. 368 p
8. *Perspectives from the Global Entertainment & Media Outlook 2019–2023: getting personal, putting the me in entertainment and media*. 2019. PwC, 27 p.

Вікторія Чернега, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти соціологічного факультету ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика».

Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри журналістики та філології
Валентина Стекольнікова

КОНСТРУКТИВИ ЩОДО ПРОТИДІІ ДЕЗІНФОРМАЦІЙНИМ НАРАТИВАМ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Щодня через соціальні мережі ми отримуємо багато інформації: повідомлення, фото, відео, статуси тощо. Однак, ця інформація часто є дезінформацією, тобто, неправдивою інформацією, спрямованою на те, щоб змінити думку або переконання користувача. Проблема дезінформації в соціальних мережах є актуальною та важливою, оскільки вона може впливати на різні сфери нашого життя, а саме: політика, економіка, наука, медицина тощо.

Однією з найбільших проблем з дезінформацією в соціальних мережах є те, що вона може швидко поширюватися та охоплювати широку аудиторію. Це стало можливим завдяки алгоритмам соціальних мереж, які визначають, яка інформація з'являється в новинних стрічках користувачів.

Ці алгоритми часто базуються на популярності контенту та інших факторах, таких як коментарі та оцінки «подобається», тому дезінформаційний контент може бути більш «цікавим» для алгоритмів, ніж справжня інформація.

Крім того, дезінформація може бути використана для маніпулювання думками та переконаннями користувачів.

В умовах військової агресії Україна змушена протидіяти ворожій пропаганді та дезінформації. Агресивні дії Російської Федерації спрямовані на дестабілізацію українського суспільства, дискредитацію українського керівництва, а також на те, щоб поставити під сумнів силу та готовність України до самооборони. Російсько-українська війна є однією з найбільших дезінформаційних кампаній у сучасній історії.

Дезінформація може поширюватися різними способами, включаючи соціальні мережі, традиційні ЗМІ та канали державної пропаганди. Дезінформація може бути дуже ефективною, впливаючи на емоції людей і підриваючи довіру до надійних джерел інформації [2, с. 144].

Не дивно, що питання інформаційної безпеки особливо важливі в кризових ситуаціях, оскільки ворожі інформаційні атаки посилюються саме тоді, коли слабшає стійкість суспільства. Найкращою основою для операцій ворожого впливу є страх, паніка та дезорієнтація.

Соціальні мережі створили новий простір, у якому люди формують думку про те, що відбувається навколо них, про різні події, особистості, процеси, політику тощо. Це простір, у якому відносно легко надавати людям різноманітні спотворену, сфабриковану, неправдиву інформацію або інформацію, вирвану з контексту, і таким чином впливати на них у бажаному напрямку [3, с.182].

Щоб уникнути наслідків невірної інформації, слід розуміти дію алгоритмів протидії дезінформації:

Перевірка джерела. Спочатку перевірте джерело інформації. Ви знаєте це джерело? Чи має він репутацію надійного джерела новин? Перевірте, чи є веб-сайт із посиланням на джерело.

Перевірка фактів. Перевірте факти, наведені в інформації, використовуючи офіційні джерела, краще декілька.

Експертна перевірка. Якщо в статті згадуються експерти або люди, які надають поради, перевірте їхню кваліфікацію. Знайдіть в Інтернеті ім'я цієї людини та дізнайтеся, що вона сказала або написала раніше.

Аналіз настроїв. Зверніть увагу на те, який емоційний вплив справляє на вас інформація. Чи викликає це у вас емоційний відгук? Якщо так, це може бути ознакою того, що хтось намагається маніпулювати вашими почуттями.

Підтвердження пошуку. Перевірте інформацію в інших джерелах. Коли це можливо, шукайте підтвердження або спростування, перш ніж вірити чи ділитися інформацією.

Ефективна протидія пропаганді та дезінформації матиме місце за умови розуміння природи цих явищ та їх термінологічного розрізнення. Пропаганду слід відокремити від решти суміжних понять, як-то публічна дипломатія, дезінформація, ПСО, інформаційна війна, зв'язки з громадськістю, стратегічні наративи та стратегічна комунікація [5]. В українському середовищі відсутній консенсусний підхід до застосування єдиної термінології в практичній площині. Він відсутній і в законодавстві. Найчастіше використовуються як взаємозамінні такі визначення: «пропаганда», «дезінформація», «фейки», а також терміни, які пізніше увійшли до українського дискурсу, а саме «місінформація» (misinformation) та «малінформація» (malinformation). Навіть, якщо в теорії стейкхолдери розрізняють ці терміни, це не завжди відображено в практичній площині. Термінологічне розрізнення впливає на вибудовуванні стратегій та підборі інструментів протидії різним типам шкідливого контенту [1, с. 7].

Соціальні мережі, як виявилось, є дуже потужним і ефективним інструментом масового маніпулювання населенням. Нинішнє їх масове використання сприяє поширенню дезінформації серед державних і недержавних суб'єктів як ніколи раніше. Тому дуже важливо не тільки продовжувати дослідження в цій галузі, але ще більше їх поглибити [3, с. 185].

На жаль, дезінформація – це постійний виклик, з яким ми стикаємося в епоху інформаційних технологій. Проте, знаючи про ризики та маючи алгоритм розпізнавання дезінформації, ми можемо мінімізувати її вплив на наше життя.

Пам'ятайте, що критичне мислення, перевірка фактів та емоційна стійкість – це ключові інструменти у боротьбі з дезінформацією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ефективність протидії російській дезінформації в Україні в умовах повномасштабної війни. URL:<https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/167cb531-7880-4f69-ade8-cc2527be5351/content> (дата звернення: 05.04.2024).

2. Кулеша Д., Бурдяк П. Протидія дезінформації в соціальних мережах: досвід ЄС та Польщі. *Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2023. № 13. 143–160.

3. Літвінчук І. С. Дезінформація в соціальних мережах: алгоритми протидії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 34 (73) № 1 Ч. 2 2023. С. 181–186.

4. Марценюк М., Козачок В., Богданов О., Бржезьська З. Аналіз методів виявлення дезінформації в соціальних мережах за допомогою машинного навчання. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка*. 2023. № 2(22). 148–155.

5. Офіційний сайт Центру протидії дезінформації. URL: <https://cpd.gov.ua/> (дата звернення: 07.04.2024).

6. Шлапаченко В.М. Дезінформація як спосіб інформаційно-психологічного впливу. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2013. № 2(12). С. 78–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2013_2_15 (дата звернення: 15.04.2022).